REGION W PAŃSTWIE – PAŃSTWO W REGIONIE. GÓRNY ŚLĄSK W PAŃSTWIE HOHENZOLLERNÓW I HABSBURGÓW (1742–1918)

REGION IM STAAT – STAAT IN DER REGION. OBERSCHLESIEN IM STAAT DER HOHENZOLLERN UND DER HABSBURGER (1742–1918)

Czwartek, 29 maj 2014 Katowice / Donnerstag, den 29. Mai 2014 Kattowitz

Wydział Nauk Społecznych UŚ, Sala Rady Wydziału/
Fakultät für Gesellschaftswissenschaften der Schlesischen Universität, Ratsaal

Polityka i prawo / Politik und Recht

10.00-10.20 Powitanie / Begrüßung

10.20-10.40 Marek Czapliński (Wrocław/Breslau),
Wykład wprowadzający / Eröffnungsvortrag

10.40-11.00 Jakub Pokoj (Kraków/Krakau), *Usuwanie ustrojowych odrębności Śląska za panowania Fryderyka II Wielkiego / Beseitigung schlesischer Verfassungs-Inkonformität während der Regierungszeit von Friedrich Wilhelm II*

11.00-11.20 Dariusz Nawrot (Katowice/Kattowitz), *Okoliczności straty Nowego Śląska przez Prusy w 1807 roku / Umstände des preußischen Verlustes Neuschlesiens im Jahr 1807*

11.20-11.40 Barbara Kalinowska–Wójcik (Katowice/Kattowitz), *Wprowadzenie ordynacji miejskiej z 1808 roku na Górnym Śląsku / Die Einführung der Städteordnung von 1808 in Oberschlesien*

11.40-12.00 Przerwa / Pause

12.00-12.20 Roland Gehrke (Stuttgart), *Zwischen geduldeter Multilingualität und staatlich forcierter Germanisierung: Motive und Ziele der preußischen Sprachpolitik in Oberschlesien im 19. Jahrhundert / Pomiędzy cierpliwą wielojęzycznością a wymuszoną*

przez państwo germanizacją: motywy i cele pruskiej polityki językowej na Górnym Śląsku w XIX wieku

12.20-12.40 Bernard Linek (Opole/Oppeln), *Górnoślązacy w Reichstagu na przełomie XIX i XX wieku / Oberschlesier im Reichstag an der Schwelle von 19. zum 20. Jahrhundert*

12.40-13.00 Kai Struve (Halle a.d. Saale), *Politische Mobilisierung und Wahlverhalten. Das preußische Oberschlesien im Vergleich 1862–1913 / Polityczna mobilizacja i wyborcze postawy. Pruski Górny Śląsk w porównaniu 1862–1913*

13.00-13.20 Bernard Kayzer (Stare Kiejkuty/Alt Keykuth), *Ustrój państwowych instytucji bezpieczeństwa i porządku na Górnym Śląsku pod panowaniem Hohenzollernów i Habsburgów i ich wpływ na kształt ustrojowy instytucji policyjnych odradzającej się Rzeczypospolitej Polskiej / Die Verfassung staatlicher Sicherheits- und Ordnungseinrichtungen in Oberschlesien unter der Herrschaft von Hohenzollern und Habsburg und der Einfluss dieser Verfassung auf die verfassungsmäßige Bildung der Polizei der wiederentstandenen Republik Polen*

13.20-14.00 Dyskusja / Diskussion

14.00-15.30. Przerwa obiadowa / Mittagspause

Gospodarka / Wirtschaft

15.30-15.50 Piotr Greiner (Katowice/Kattowitz), *Pruskie zdjęcia topograficzne Górnego Śląska z XVIII i pierwszej połowy XIX wieku* / *Preussische topographische Aufnahmen von Oberschlesien aus dem 18. und der ersten Hälfte 19. Jahrhunderts*

15.50-16.10 Adam Frużyński (Zabrze/Hindenburg), *Przemysł państwowy na Górnym Śląsku w latach 1753–1918 / Staatliche Industrie in Oberschlesien in den Jahren 1753–1918*

16.10-16.30 Marcin Smierz (Katowice/Kattowitz), *Znaczenie pruskiego i austriackiego ustawodawstwa górniczego dla rozwoju przemysłu na Górnym Śląsku w drugiej połowie XIX wieku. Analiza porównawcza / Die Bedeutung des preußischen und des österreichischen Bergrechts für die industrielle Entwicklung Oberschlesiens in der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts. Eine vergleichende Analyse*

16.30-16.50 Przerwa / Pause

16.50-17.10 Marta Ostrowska–Bies (Wrocław/Breslau), *Nowoczesna rzeźnia miejska jako czynnik modernizacji miasta na przykładzie dawnych rzeźni w Katowicach i Chorzowie / Ein moderner Schlachthof als Modernisierungsfaktor einer Stadt am Beispiel der Schlachthöfe in Kattowitz und Königshütte*

17.10-17.30 Dawid Keller (Rybnik), *Górnośląska kolej na tle pozostałej części państwa pruskiego / Oberschlesische Bahnen vor dem Hintergrund weiterer Eisenbahneinrichtungen in Preußen*

17.30-18.15 Dyskusja / Diskussion

19.00 Kolacja / Abendessen

Piątek, 30 maj 2014 Rybnik / Freitag, den 30. Mai 2014 Rybnik

Muzeum w Rybniku / Museum in Rybnik

Społeczeństwo (sekcja I) / Gesellschaft (Sektion I)

10.00-10.20 Jacek Szpak (Katowice/Kattowitz), *Poddani habsburscy i pruscy w polskiej prowincji Paulinów w latach 1764–1864 / Die Untertanen der Habsburger und Preußens in der polnischen Provinz der Pauliner (OSPPE) in den Jahren 1764–1864*

10.20-10.40 Janine Christina Maegraith (Cambridge)/ Ellinor Forster (Innsbruck), *Alte Gewohnheiten unter neuem Namen? Die Angleichung Schlesiens durch die österreichischen Eherechtsnormen im späten 18. und frühen 19. Jahrhundert / Integracja Śląska poprzez austriackie prawo o zawieraniu małżeństw. Stare przyzwyczajenia pod nową nazwą? w końcu XVIII i początkach XIX wieku*

10.40-11.00 Sławomir Kulpa (Wodzisław Śląski/Loslau), *Społeczeństwo wodzisławskie w latach 1745–1922 / Die Loslauer Gesellschaft in den Jahren 1745–1922*

11.00-11.20 Ingo Eser (Köln/Kolonia), *„… mit der Landbevölkerung gebrauchen die Beamten … ein mixtum compositum von deutsch, polnisch und čechisch …“ Politik, Verwaltung und sprachlich-ethnische Zuschreibungen im Teschener Schlesien 1849–1918 / „… z ludnością miejscową potrzebują urzędnicy…. mieszankę niemieckiego, polskiego i czeskiego …“ Polityka, administracja i językowo-etniczne problemy na Cieszyńskim Śląsku 1849–1918*

11.20-12.00 Przerwa / Pause

12.00-12.20 Stephan Kaiser (Ratingen), *Was tut der Staat? oder: Die Rolle des Adels in Oberschlesien um 1900 / Co robi państwo? albo rola szlachty na Górnym Śląsku około 1900 roku*

12.10-12.30 Jakub Grudniewski (Katowice/Kattowitz) „*Oni są za liczni, za potężni i mają monarchię i armię po swojej stronie”. Pochodzenie społeczne urzędników lokalnych na Górnym Śląsku w latach 1871–1918 na przykładzie powiatu rybnickiego / „Sie sind zahlreich, mächtig und haben die Monarchie und die Armee auf ihrer Seite”. Die soziale Herkunft lokaler Beamten des Kreises Rybnik in Oberschlesien in den Jahren 1871–1918*

12.30-12.50 Kathrin Pindl (Regensburg/Ratyzbona), *Great Divergence in Oberschlesien? Zu Lebensstandard und Wirtschaftsentwicklung in der Zeit der Industrialisierung (Projektvorstellung) / Great Divergence na Górnym Śląsku? Poziom życia i rozwój gospodarczy w okresie industrializacji*

12.50-13.10 Marta Sala (Kielce), *Polityka oświatowa książąt von Hochberg w powiecie pszczyńskim w drugiej połowie XIX wieku / Die Schul- und Bildungspolitik der Fürsten von Hochberg im Pleßer Land in der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts*

13.10-13.30 Aleksandra Skrzypietz (Katowice/Kattowitz), *„Dzwonek” jako przykład polskojęzycznej prasy kierowanej do dzieci i ich rodziców na Górnym Śląsku / „Dzwonek” als Beispiel polnischsprachier Presse für Kinder und ihre Eltern in Oberschlesien*

13.30-14.00 Dyskusja / Diskussion

14.00-15.30 Obiad / Mittagsessen

15.30-15.50 Gwóźdź Krzysztof (Tarnowskie Góry/Tarnowitz), *Bractwa strzeleckie Rejencji Opolskiej na przykładzie działalności Górnośląskiego Związku Strzeleckiego (Oberschlesischer Schützenbund) / Schützenvereine des Regierungsbezirks Oppeln am Beispiel des Oberschlesischen Schützenbundes*

15.50-16.10 Sylwia Syndoman (Warszawa/Warschau), *Wpływ polskich parlamentarzystów w sejmie pruskim na rzecz rozwoju społeczeństwa górnośląskiego / Der Einfluss polnischer Parlamentarier im preußischen Parlament zugunsten der Entwicklung der oberschlesischen Gesellschaft*

16.10-16.30 Marcin Dziedzic (Wrocław/Breslau), *Modernizacja małego miasteczka. Otmuchów w czasach II Rzeszy Niemieckiej (1871–1918) /* Die Modernisierung einer kleinen Stadt. Ottmachau in Deutschen Reich (1871–1918)

16.30-16.50 Maciej Borkowski (Opole/Oppeln), *Życie codzienne w Opolu w latach 1871–1914 / Das Alltagsleben in Oppeln in den Jahren 1871–1914*

16.50-17.20 Dyskusja / Diskussion

Zakończenie / Abschluss

Społeczeństwo (sekcja II)/Gesellschaft (Sektion II)

10.00-10.20 Bogdan Kloch (Rybnik), *Ile monarchii w mieście? O wkładzie Królestwa Prus (Cesarstwa Niemieckiego) w nowy wizerunek Rybnika* / *Wie viel Monarchie in der Stadt? Über den Beitrag des Königsreichs Preußen (des deutschen Kaiserreichs) zum neuen Stadtbild von Rybnik*

10.20-10.40 Raffael Parzefall (Regensburg/Ratyzbona), *Der erste Weltkrieg und die Kriegsnagelungen in Oberschlesien / I Wojna Światowa i „Kriegsnagelungen" na Górnym Śląsku*

10.40-11.00 Piotr Hojka (Wodzisław Śląski/Loslau), *Wodzisław i okolice w okresie rządów Wilhelma II (1888–1918) / Loslau und Umgebung während der Regierungszeit von Wilhelm II. 1888–1918*

11.00-11.20 Andrzej Michalczyk (Bochum), *Państwo pruskie w przestrzeni lokalnej. Procesy modernizacyjne w osadzie przemysłowej Bielszowice 1891–1914 / Modernisierungsprozesse in der Industriesiedlung Bielschowitz (1891–1914)*

11.20-12.00 Przerwa / Pause

12.00-12.20 Roman Smolorz (Regenburg/Ratyzbona), *Oberschlesien am Vortag des Ersten Weltkrieges. Ein Blick aus der Perspektive der Presse in der k.uk. Monarchie und in der preußischen Provinz Schlesien / Górny Śląsk w przededniu wybuchu I Wojny Światowej. Perspektywa prasy w Monarchii Habsburgów i w pruskiej Prowincji Śląsk*

12.10-12.30 Marcin Jarząbek (Kraków/Krakau), *Patriotyczny duch 1914 roku – reakcje społeczności pruskiego i austriackiego Śląska na wybuch I Wojny Światowej / Der patriotische Geist von 1914 – Reaktionen preußischer rund österreichische Schlesier auf den Ausbruch des Ersten Weltkriegs*

12.30-12.50 Ewa Kulik (Rybnik), *Nowoczesna ewidencja stanu cywilnego / Innovative Ablage des Standesamts*

Kultura / Kultur

12.50-13.10 Gabriela Dziedzic (Wrocław/Breslau), *Życie kulturalne w powiatowym mieście. Teatr i muzyka w Nysie od połowy XIX wieku do 1918 roku / Das Kulturleben einer Kreisstadt. Theater und Musik in Neiße von der Mitte des 19. Jahrhunderts bis 1918*

13.10-13.30 Michał Hankus (Kraków/Krakau), *Wiedeńscy artyści na prowincji – przebudowa i wystrój kościoła p.w. św. Mikołaja w Bielsku-Białej (1908–1912) / Wiener Künstler in der Provinz – Umbau und Ausstattung der St.-Michael-Kirche in Bilitz-Biala (1908–1912)*

13.30-14.00 Dyskusja / Diskussion

14.00-15.30 Obiad / Mittagsessen

15.30-15.50 Jacek Kamiński (Rybnik), *Aglomeracja rybnicka. Pruska geneza obecnego układu osadniczego – zabytki / Die Rybniker Agglomeration – Die preußische Genese des gegenwärtigen Besiedlungsschemas – Die Denkmäler*

15.50-16.10 Jacek Koj (Wrocław/Breslau), *Emil i Georg Zillmannowie jako przedstawiciele tradycjonalizmu w architekturze przemysłowej Górnego Śląska / Emil und Georg Zillmann als Vertreter des Traditionalismus in der Industriearchitektur Oberschlesiens*

16.10-16.30 Magdalena Markowska (Wrocław/Breslau), *Architektura ratuszy na Śląsku na przykładzie Chorzowa, Nysy i Prudnika / Die Architektur der Rathäuser in Schlesien am Beispiel von Königshütte, Neiße und Neustadt O/S*

16.30-17.00 Dyskusja / Diskussion

Zakończenie / Abschluss